

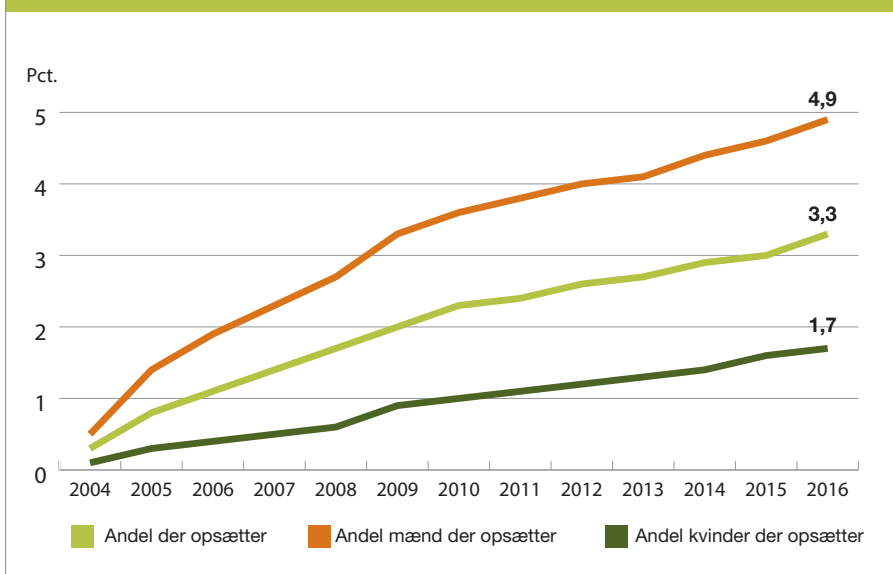
Især mænd med høj løn udsætter folkepensionen

Hvis du arbejder med olie og naturgas, i den farmaceutiske branche eller med telekommunikation er der stor sandsynlighed for, at du udsætter udbetalingen af din folkepension, når du runder pensionsalderen. Vel at mærke, hvis du er en mand. Det viser en ny analyse fra ATP, der sætter fokus på, hvilke grupper der udsætter udbetalingen af deres folkepension, en såkaldt opsat pension.

Ser man på perioden fra 2004 til 2016, er der sket mere end en tidobling i andelen af dem, der har udsat deres folkepension på de første 10 folkepensionsårgange. Det skyldes blandt andet, at flere og flere arbejder efter pensionsalderen, hvilket er forudsætningen for at udsætte pensionen. Desuden arbejder flere og flere mere end, hvad der svarer til 750 timer om året, som er kravet for at kunne udsætte sin pension. Ser vi på første år efter folkepensionsalderen, er andelen i arbejde steget fra 22 pct. i 2004 til 34 pct. i 2016, og det er især mænd, der arbejder videre efter pensionsalderen.

Af alle 65-74-årige i befolkningen i 2016 udgjorde mændene halvdelen, eller præcist 49 pct., men mændene udgjorde 73 pct. af dem, der på de første 10 folkepensionsårgange udsatte deres folkepension. Den naturlige forklaring på, at

Figur 1 - Andel med opsat folkepension af de første 10 mulige folkepensionsårgange opdelt på mænd og kvinder.

Note: Fra 2004 til 2006 blev folkepensionsalderen sænket fra 67 til 65 år. Derfor kan de beregnede andele for 2004 og 2005 ikke sammenlignes 1:1 med de resterende år, selvom beregningen er korrigeret for den ændrede pensionsalder.

Kilde: ATP's beregninger, 2018, på data fra Danmarks Statistik.

langt flere mænd end kvinder udsætter folkepensionen, er, at mænd i gennemsnit er 2-3 år ældre end deres kvindelige partner. Da mange par foretrækker at forlade arbejdsmarkedet på samme tidspunkt, så trækker kvinderne sig altså typisk tilbage på efterløn eller førtidspension på et tidligere alderstrin end mændene

ne. Dermed mindsker de muligheden for at udsætte folkepensionen.

Kvinderne har dog øget deres andel de seneste år. I 2004 var mændene overrepræsenteret med en faktor 1,8, hvor den i 2016 var faldet til faktor 1,5. Den udvikling kan ses ved, at mændenes andel

med udsat pension er faldet fra 83 pct. i 2004 til 73 pct. i 2016. En af årsagerne, til at der er en større andel af kvinder med udsat pension, skal formentlig findes i det seneste årtis reformer, der har gjort det mindre attraktivt at gå på efterløn, hvilket kvinder vælger i højere grad end mændene.

Ud fra en ren levetidsbetragtning (alt andet lige) ville man forvente, at relativt flere kvinder end mænd ville udsætte deres folkepension, idet kvinder i gennemsnit lever længere end mænd. Derfor kan kvinder i gennemsnit forvente at få den forhøjede folkepension udbetalt i flere år end det grundlag, den forhøjede pension (venteprocenten) beregnes ud fra. Det skyldes, at forhøjelsen af pensionen beregnes på baggrund af den gennemsnitlige forventede levetid for mænd og kvinder samlet.

Laver man derimod en ren indkomstbetragtning (alt andet lige) og ser på, hvor meget man kan spare i modregning og beskatning ved at udsætte folkepensionen, så vil mænd i gennemsnit kunne forvente en større gevinst end kvinder, fordi de i gennemsnit tjener mere. Det kan være en medvirkende årsag til, at flere mænd end kvinder vælger at udskyde folkepensionen.

Antallet stiger med uddannelsen

Det er især pensionister med en lang uddannelse og høj indkomst, der udskyder folkepensionen, viser ATP's analyse.

Pensionister med en mellemlang eller lang uddannelse udgjorde 52 pct. af de 65-74-årige i 2016, der udsatte deres pension, mens de "kun" udgjorde 22 pct. af aldersgruppen. Det skyldes ifølge ATP's analysechef Michael Jørgensen, at personer med længere uddannelser i nogle tilfælde har lettere ved at blive i jobbet, fordi deres job typisk ikke er nær så fysisk nedslidende, som de jobs personer med korte uddannelser besidder. Desuden starter personer med lange uddannelser typisk senere på ar-

bejdsmarkedet og oplever en lavere ledighed, hvilket bidrager til at flere vælger at arbejde videre og udsætte pensionen.

Antallet stiger med indkomsten

Pensionister, der udsatte deres folkepension i 2016, havde en medianindkomst på 487.168 kr. (2016-lønkrone). Samtidig havde den gruppe, der arbejdede over 750 timer, men som valgte ikke at udsætte pensionen, en medianindkomst på 287.296 kr., og de der arbejdede under 750 timer, havde en medianindkomst på 35.264 kr. Der er således en positiv sammenhæng imellem, om man udsætter pensionen og størrelsen af indkomsten.

Det er ikke så overraskende, at det især er personer med høje indkomster, der vælger at udsætte deres folkepension, fordi de ellers ville få modregnet en stor del af folkepensionen. Ved at vente med at få pensionen udbetalt til et tidspunkt, hvor deres indkomst ikke er nær så stor, kan de opnå en lavere modregning i pensionen.

Siden 2004 er medianindkomsten faldet en smule for dem, der udsatte pensionen - fra 523.742 kr. til 487.168 kr. (2016-lønkrone). Det giver ifølge Michael Jørgensen god mening.

"Det er blandt andet en effekt af, at kravet om antallet af aktive arbejdstimer for at kunne udsætte folkepensionen gradvist er blevet nedsat over tid for at motivere flere til at udsætte pensionen. I 2008 blev timekravet nedsat fra 1500 til 1.000 timer, og i 2014 blev kravet yderligere reduceret fra 1.000 til de nuværende 750 timer."

Folkepensionen udskydes meget forskelligt i brancherne

I 2008 var der helt overordnet 8,2 pct. af dem, der havde en erhvervsindkomst, der udsatte udbetalingen af folkepensionen. Det tal var steget til 13,1 pct. af de 65-74-årige i 2016. Men der er stor forskel på hvor mange inden for de for-

skellige brancher, der udsatte pensionen i 2016.

Den absolutte topscorer, blandt brancher med største andel med udsat folkepension i 2016, er måske lidt overraskende branchen "Indvinding af råolie og naturgas" med 54 pct. af de arbejdende pensionister, som det ses i tabellen. Her skal det imidlertid bemærkes, at der "kun" var 25 personer, der udsatte folkepensionen inden for branchen. Branchen, med næststørst andel med udsat folkepension, var "Fremstilling af farmaceutiske råvarer og farmaceutiske præparater" med en andel på 45 pct. og 164 personer. På tredjepladsen kom branchen "Telekommunikation" med en andel på 43 pct. og 70 personer med udsat pension.

Ser man derimod på de brancher, hvor flest personer udsatte pensionen, så var de klare topscorere "Undervisning" og "Sundhedsvæsen", hvor hhv. 2.689 personer (19 pct.) og 2.514 personer (30 pct.) udsatte pensionen. Andelen, der udsatte pensionen inden for de to brancher, lå også over gennemsnittet på 13,1 pct., så de to brancher ligger højt både relativt set og absolut set. To andre brancher, som ligger højt både relativt og absolut, er "Arkitekt- og ingeniørvirksomhed; teknisk afprøvning og analyse" (1.078 personer og 32 pct.) og

Sådan virker opsat pension

Når man når folkepensionsalderen, kan man vælge at udskyde – opsætte – tilbagetrækningen fra arbejdslivet til et senere tidspunkt og i stedet optjene et såkaldt ventetillegg. Det betyder, at folkepensionen bliver højere resten af livet, når man en dag vælger at gå på pension.

Se Faktum nr. 176 for en nærmere beskrivelse: https://www.atp.dk/sites/default/files/faktum_176.pdf

”Juridisk bistand, bogføring og revision” (531 personer og 26 pct.).

Der kan være flere gode forklaringer på, at andelen der udsætter folkepensionen varierer meget imellem brancherne. Om nogle af bagvedliggende årsager, som virksomhederne har mulighed for at påvirke, siger vicedirektør i Ældre Sagen Michael Teit Nielsen.

”Det er tegn på, at stadig flere har et bedre helbred, og at flere har et arbejde, de kan lide, og som er meningsfuldt. Derfor har de lyst til at blive ved. Hvis vi vil have, at endnu flere fortsætter med at arbejde og udsætter folkepensionen, skal vi have et bedre arbejdsmiljø og bedre forebyggelse af nedslidning inden for nogle brancher. Desuden hjælper det at have en personaleledelse og HR-po-

litik på arbejdspladserne, hvor man forstår at lytte til ønskerne hos de erfarne medarbejdere og så vidt muligt tilpasse arbejdsopgaverne til dem.”

Tabel 1 – Brancher sorteret efter andel og antal med opsat pension – 65-74-år - 2016 - antal og pct.

Placering	Branche	Antal opsat	Antal der arbejder	Andel opsat af dem, der arbejder, pct.
Største andel med udsat pension				
1	Indvinding af råolie og naturgas	25	46	54
2	Fremstilling af farmaceutiske råvarer og farmaceutiske præparater	164	363	45
3	Telekommunikation	70	162	43
4	Videnskabelig forskning og udvikling	311	772	40
5	Fremstilling af computere, elektroniske og optiske produkter	190	526	36
6	Computerprogrammering, konsulentbistand vedrørende informationsteknologi og lignende aktiviteter	352	1.045	34
7	Arkitekt- og ingeniørvirksomhed; teknisk afprøvning og analyse	1.078	3.355	32
8	Luffart	36	118	31
9	Sundhedsvæsen	2.514	8.317	30
10	Fremstilling af kemiske produkter	122	417	29
Største antal med udsat pension				
1	Undervisning	2.689	14.246	19
2	Sundhedsvæsen	2.514	8.317	30
3	Offentlig forvaltning, forsvar og socialsikring	1.337	7.071	19
4	Engroshandel undtagen med motorkøretøjer og motorcykler	1.334	7.058	19
5	Arkitekt- og ingeniørvirksomhed; teknisk afprøvning og analyse	1.078	3.355	32
6	Fast ejendom	634	6.641	10
7	Bygge- og anlægsvirksomhed, som kræver specialisering	618	4.932	13
8	Sociale foranstaltninger uden institutionsophold	561	6.198	9
9	Organisationer og foreninger	560	6.824	8
10	Juridisk bistand, bogføring og revision	531	2.069	26

Note: Der er et brud i brancheopgørelsen fra 2007 til 2008, derfor laves opgørelserne for brancher kun fra 2008 til 2016.

I opgørelsen indgår kun brancher, hvor mere end 4 personer opsatte deres pension.

Kilde: ATP's beregninger, 2018, på data fra Danmarks Statistik.

Sådan har vi regnet

I denne analyse afgrænses populationen til de første 10 folkepensionsårgange, fordi man maksimalt kan opsætte folkepensionen i 10 år, og få opsætter derefter. Det vil sige aldersgruppen 67-76 år i perioden 2004-2005 – med folkepensionsalder på 67 år – og aldersgruppen 65-74 år i perioden 2006-2016. I opgørelserne indgår kun personer bosiddende i Danmark.

Arbejdsomfanget betragtes kun for perioden 2008-2016, da der ikke er brugbare timedata før 2008 til rådighed. Timedata findes kun for lønmodtagere, og derfor er der imputeret et timetal for selvstændige. Ved imputationen er anvendt en timeløn på 200 2016-lønkrone svarende til en årsløn på 384.800 kr. i 2016. Det betyder en overvurdering af antallet af timer for selvstændige med høje timelønninger og vice versa for selvstændige med lave timelønninger. Fuld beskæftigelse på fuld tid svarer til 1924 timer årligt.

Der er et brud i brancheopgørelsen fra 2007 til 2008, og derfor laves opgørelserne for brancher kun fra 2008 til 2016.

I erhvervsindkomsten indgår kun positive erhvervsindkomster, dvs. at negativ selvstændigindkomst ikke er medtaget.

Der er ikke 100 pct. overensstemmelse imellem en opgørelse af, hvem der arbejder, og hvem der har en positiv erhvervsindkomst, men tallene ligger meget tæt på hinanden.

Summen af personer, der modtager folkepension og andelen, der har opsat deres pension, summerer ikke til 100 pct., fordi nogle personer ikke har optjent retten til folkepension, og andre ikke har søgt om folkepension og dermed mistet retten til at opsætte folkepensionen ifølge reglerne gældende før 2018.

Når vi opgør andelen, der opsætter, tæller vi alle forløb med, som har været opsat inden for året – ikke kun forløb, der var opsat ultimo året. En person kan dog stadig kun tælle med én gang i opgørelsen, da populationen udgøres af individerne i aldersgruppen. Personer, der opsætter, men ender med ikke at opfylde timekriteriet, og som i stedet får udbetalt engangsbeløbet, indgår i gruppen med opsat pension i det år, de opsatte pensionen.

Kilder

Mænd og kvinder foretrækker at gå på pension samtidig:

https://www.atp.dk/sites/default/files/faktum_175.pdf

Et fysisk hårdt arbejdsliv har store konsekvenser for helbred og tilbagetrækning:

<https://lo.dk/wp-content/uploads/2017/06/analyse-et-fysisk-hardt-arbejdsliv-har-store-konsekvenser.pdf>

Ledigheden fordelt på uddannelsesniveau:

<http://www.statistikbanken.dk/AUL08>